

4. Кіровоградська обласна військова адміністрація / Екологічний паспорт Кіровоградської області за 2021 рік. 2022 рік. 118 с.
5. Кіровоградська обласна військова адміністрація <https://oda.kr-admin.gov.ua/> (дата звернення 05.06.2025)
6. Звіти 2024. Новоукраїнська міська громада : веб-сайт. URL: <https://novoukr-otg.gov.ua/news/1740659189/> (дата звернення 05.06.2025)

БУЛЬБА Ігор, кандидат сільськогосподарських наук
ПОДДУБНИЙ Євгеній, здобувач вищої освіти
БУЛЬБА Олександр, здобувач вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Забезпечення раціонального використання та охорони земель – це не лише окремий напрямок правового регулювання, а й фундаментальний принцип, який пронизує всю систему земельного законодавства. Цей принцип визначає основні цілі та завдання правового регулювання земельних відносин і спрямований на забезпечення збалансованого розвитку суспільства та збереження природного середовища.

Україна стикається з гострою проблемою деградації земель, спричиненої інтенсивною господарською діяльністю людини. Забруднення земель побутовими відходами та промисловими стоками, надмірне використання мінеральних добрив та пестицидів, а також безконтрольне розорювання земель призвели до значного погіршення стану сільськогосподарських угідь. Сьогодні майже 60% території України зайнято орними землями, що є одним з найвищих показників у світі. Така інтенсивна експлуатація земельних ресурсів ставить під загрозу екологічну безпеку країни та її продовольчу самодостатність [4, 5].

Недостатня регуляція ринку мінеральних добрив та агрохімікатів в Україні призвела до масового імпорту небезпечних для довкілля речовин. Відсутність жорстких вимог до якості та безпеки продукції дозволяє безперешкодно ввозити в країну отрутохімікати, які заборонені в інших країнах через їхню високу токсичність. Крім того, сільськогосподарські угіддя, розташовані поблизу транспортних магістралей, зазнають значного забруднення важкими металами, що негативно впливає на якість продукції та екологічний стан регіонів [5].

Охорона земель є одним із пріоритетних напрямів державної політики в галузі земельних відносин. Земельний кодекс України, як основний нормативно-правовий акт у цій сфері, визначає правові засади охорони земель, встановлює вимоги до раціонального використання земельних ресурсів та передбачає відповідальність за порушення земельного законодавства. Особлива увага приділяється захисту земель сільськогосподарського призначення, збереженню родючості ґрунтів та відновленню деградованих земель [1].

Після детального аналізу природних умов та особливостей ґрунтового покриву досліджуваного господарства, було прийнято рішення про застосування агротехнічного прийому створення наорних валів на території польової сівозміни 1-б. Цей вибір обумовлений необхідністю зменшити інтенсивність водної ерозії на схилових ділянках. Так, розміщення наорних валів дозволило зменшити змив ґрунту на цій сівозміні з 38,23 т/га до 11,0 т/га. Тобто, це дозволило зменшити змив ґрунту на всій сівозміні на 37,1 %.

За існуючої організації території найбільш родючий гумусовий горизонт може бути втрачений через 193 роки, що свідчить про передкризовий стан ґрунту. Проте, за проектом

диференційованого використання орних земель індекс збереженості ґрунтів досягає в середньому по господарству близько 211 років, а ступінь ерозійної небезпеки змінюється з третього ступеня на другий, при якому має місце початок ерозії ґрунту, але при впровадженні певних заходів небезпеки можна взагалі уникнути. З розміщенням системи наорних валів, що обробляються показник індексу збереженості ґрунтів збільшується до 268 років, що наближається до 1 ступеня ерозійної небезпеки, за якого небезпека ерозії ґрунту відсутня.

Бібліографічний список:

1. Земельний кодекс : Кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення 05.06.2025)
2. Про охорону земель : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (дата звернення 05.06.2025)
3. Про землеустрій : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення 05.06.2025)
4. Екологія: підручник / С.І. Дорогунцов, К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. Київ: КНЕУ, 2005. 371 с.
5. Береговий В.К. Екологічні проблеми використання земель у сільському господарстві України. Агросвіт, 2011. № 13–14. С. 25–28.

КУСТОВСЬКА Оксана, доцент кафедри землевпорядного проектування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ФОРМУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Військова агресія негативно вплинула на загальний стан навколишнього природного середовища, що спричинило значне поглиблення екологічної кризи, що потребує особливої участі держави в розвитку й вирішенні питань щодо збереження природно-заповідного фонду України, а саме, відновлення національних природних парків має стати головною метою державних програм щодо питань сталого розвитку національних природних парків і пріоритетом державної екологічної політики [4], що дасть змогу підтримувати екологічний баланс країни й досягти збалансованого правового, соціально-економічного та екологічного розвитку.

Управління земельними ресурсами починається з розуміння площі землекористування, яким управляємо, тому, зважаючи на сучасні реалії, необхідно удосконалити та напрацювати організаційні складові, а це в першу чергу інвентаризація земельної ділянки [1]. Інвентаризація земель природно-заповідного фонду набуває особливої важливості в сучасних умовах, оскільки внесення відповідних земельних ділянок до Державного земельного кадастру сприяє їх ефективній охороні, раціональному використанню земельних ресурсів та розвитку місцевих громад.

У країнах за кордоном формування земельної ділянки для природоохоронних цілей тісно пов'язане з процесом інвентаризації земель, який є основою для прийняття управлінських рішень. У таких країнах, як США, Канада, Велика Британія, Китай та Німеччина, інвентаризація включає збір геопросторових, екологічних та правових даних про території, що мають природоохоронну цінність. Цей процес здійснюється за допомогою сучасних технологій – геоінформаційних систем (GIS), супутникових знімків, LiDAR та польових обстежень – і забезпечується відповідною законодавчою базою. На основі отриманих даних визначаються межі, статус та екологічна значущість ділянок, що дозволяє формувати нові охоронювані території або оновлювати інформацію про існуючі. Проведений аналіз